

Lumi Karjalainen

PAIKALLISTA JA KUITENKIN GLOBAALIA
Ekososiaalisen sosiaalityön ilmiöitä Suomessa ja maailmalla

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Kandidaatin tutkielma
Maaliskuu 2024

TIIVISTELMÄ

Lumi Karjalainen : Paikallista ja kuitenkin globaalia - Ekososiaalisen sosiaalityön ilmiöitä Suomessa ja maailmalla
Kandidaatin tutkielma
Tampereen yliopisto
Sosiaalityön tutkinto-ohjelma
Maaliskuu 2024

Sosiaalityöllä on rooli ilmastonmuutoksen kielteisten vaikutusten torjunnassa asiakastyön tasolla sekä rakenteellisesti pyrkien vaikuttamaan yhteiskunnallisesti ja poliittisesti siihen, millaisessa maailmassa tulevaisuudessa elämme. Ekososiaalinen sosiaalityö on viitekehys, joka antaa ehdotuksia siitä, miten näitä tavoitteita voidaan sosiaalityössä käytännössä edistää. Tutkielman tarkoitus on vastata tutkimuskysymykseen *Mitä ilmiöitä ekososiaaliseen sosiaalityöhön liittyy?* Ymmärrys ympäristökysymysten kytkeytymisestä sosiaalityöhön ja siihen liittyvistä ilmiöistä voi edesauttaa ekososiaalisen sosiaalityön menetelmien toteuttamista ruohonjuuritason sosiaalityössä.

Tutkielma on toteutettu laadullisena kirjallisuuskatsauksena. Laadullisen kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on perehtyä valittuun aiheeseen ja luoda aineiston pohjalta synteesi, joka kiteyttää tutkimuskysymyksen kannalta olennaisen. Tutkielman teoreettisina näkökulmina kuvataan ekososiaalisen sosiaalityön viitekehysten historiallista kehitystä ja ajankohtaista keskustelua. Ekososiaalinen sosiaalityö kuvataan Boetton transformatiivisena, eli muuntautumiskykyisenä sosiaalityön mallina. Malli jakaa ekososiaalisen sosiaalityön kolmeen tasoon: ontologiseen, episteemiseen ja menetelmälliseen tasoon. Tutkielman aineisto koostuu 10 vertaisarvioidusta tieteellisestä artikkelista. Aineiston analyysimenetelmänä on käytetty teemoittelua.

Tutkielman tulosten perusteella ekososiaalisen sosiaalityön viitekehysten keskeisiä ilmiöitä ovat luonto, yhteisöjen merkitys sekä poliittinen kytkös. Nämä keskeiset ilmiöt muodostavat pääteemat, jotka jakautuvat edelleen alaluokkiin. Ekososiaalisen viitekehysten mukaan ihminen on osa luontoa. Luontoa tulee siksi suojella ja toisaalta luonto tuottaa hyvinvointia. Ekososiaalinen sosiaalityö nähdään vahvasti paikallisissa yhteisöissä toteutettavana työnä. Sen globaali ulottuvuus ovat ilmastonmuutoksen kielteiset vaikutukset, jotka ulottuvat kaikkialle maapallolla. Eniten kielteisistä vaikutuksista kärsivät haavoittuvat väestönosat. Paitsi, että ekososiaalisen sosiaalityön tehtävänä on lievittää kärsimystä paikallisissa yhteisöissä ja edistää yhteisöjen resilienssiä, sen keskeinen tehtävä on myös vaikuttaa rakenteellisiin epäkohtiin ja edistää osaltaan yhteiskunnan siirtymää kohti kestävämpää yhteiskuntaa.

Johtopäätöksinä voidaan todeta, että ekososiaalisen sosiaalityön toteuttaminen on moniulotteista. Yksittäisen sosiaalityöntekijän on mahdollista toimia ekososiaalisen sosiaalityön periaatteiden mukaisesti välittäen asiakkaille tietoa kestävästä elämäntavasta. Ekososiaalisen sosiaalityön yhteisöllisen ja rakenteellisen tason toteuttaminen vaatii kuitenkin muutoksia tämän hetken sektoroituneeseen, yksilökeskeiseen sosiaalityöhön. Lisäksi ekososiaalisen sosiaalityön koulutusta tulisi vahvistaa. Paikallisia kestävästä kehitystä edistäviä toimintatapoja tulisi kehittää yhteisölähtöisesti ja ekososiaalisen sosiaalityön vaikuttavuutta tulisi tutkia.

Avainsanat: Ekososiaalinen sosiaalityö, rakenteellinen sosiaalityö, yhteisösosiaalityö, ympäristöoikeudenmukaisuus

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	5
2 EKOSOSIAALINEN VIITEKEHYS.....	7
2.1 Ekososiaalisen sosiaalityön historia	7
2.2 Ekososiaalisen sosiaalityön ajankohtainen keskustelu	8
2.3 Transformatiivisen ekososiaalisen sosiaalityön malli.....	9
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	13
3.1 Tutkimustehtävä.....	13
3.2 Aineisto ja tutkimusetiikka.....	13
3.3 Aineiston analyysi	15
4 EKOSOSIAALISEN SOSIAALITYÖN KESKEISIÄ ILMIÖITÄ	18
4.1 Yhteinen ymmärrys ekososiaalisesta sosiaalityöstä.....	18
4.2 Ihminen osana luontoa	19
4.3 Yhteisöjen ja paikallisuuden keskeinen rooli	21
4.5 Yhteisöpuutarha esimerkkinä ruohonjuuritason toiminnasta	24
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	26
LÄHTEET	29
LIITE 1	31

TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1. Ekososiaalisen sosiaalityön keskeiset ilmiöt.....	19
---	----

1 JOHDANTO

”Sen sijaan, että sosiaalityössä pyritään hallitsemaan ja hallinnoimaan ympäristön ja ihmisen välistä vuorovaikutusta, asettuisimmekin toimimaan paikallisen ”asujaimiston” kanssa yhdessä sekä pyrkisimme ymmärtämään ja kunnioittamaan toisiamme ja luontoa meissä. Samalla voisimme todentaa sitä, miten luonto sekä sisällämme että ulkopuolellamme voi vaikuttaa voimaannuttajana ja valtaistajana” (Närhi 2015, 325).

Närhen sitaatissa kiteytyy ekososiaalisen viitekehyksen monitasoisuus: toimiminen yhdessä paikallisen yhteisön kanssa rakenteellisen sosiaalityön ytimessä ja samaan aikaan toiminnan voimaannuttava kokemus ihmiseen. Ekososiaalisen sosiaalityön käsitettä pidetään sateenvarjoterminä usealle eri ekologisia arvoja painottavalle sosiaalityön suuntaukselle. Ne kaikki korostavat ihmisen ja ympäristön vuorovaikutusta ja kritisoivat nykyisen kaltaista keskitettyä, yksilökeskeistä sosiaalityön tekemisen tapaa. Ekososiaalisen sosiaalityön tutkimisen tärkeys ja ajankohtaisuus nousevat kasvavaan kulutukseen perustuvan talous- ja poliittisen järjestelmämme muutostarpeista, sillä edelleen kasvava kulutus on ympäristön kannalta kestäväntöntä (mm. Boetto 2017, 48; Matthies 2019, 34; Ranta-Tyrkkö 2021). Suunnan muuttaminen kestävämmäksi edellyttää muutoksia ruuan ja energian tuotannossa, rakentamisessa, liikkumisessa ja ylipäätään ajatuksissamme siitä, mitä on hyvä elämä.

Yhteiskuntajärjestelmän muutosta kasvavaan kulutukseen perustuvasta kestävämpään suuntaan voidaan kutsua vihreäksi siirtymäksi. Muutos on kokonaisvaltainen läpi leikaten elämän eri osa-alueita sekä muokaten arvomaailmaamme ja edellyttää siksi sosiaalityön mukana oloa. Sosiaalityön eetokseen sen alkuhistoriasta lähtien liittyy olennaisesti ajatus ihmisestä osana ympäristöään. Sosiaalityön roolina nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja järjestelmän muutoksessa mukana oleminen ja muutoksen edesauttaminen. Osallistuakseen tähän muutokseen sosiaalityössä tarvitaan paitsi parempaa ymmärrystä ympäristökysymyksistä, myös oman toiminnan kytkeytymisestä niihin. (Ranta-Tyrkkö 2021.)

Ekososiaalisen sosiaalityön viitekehys korostaa luonnonmukaisia ja luontoa säilyttäviä toimintatapoja ja huomioi ihmisen ympäristössään. Ekososiaalinen sosiaalityö pyrkii luomaan uudenlaisia, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäviä toimintatapoja yhteisöissä

yhdessä sen jäsenten kanssa. Luonnon merkitys ja sen hyvinvointia lisäävät vaikutukset on tunnustettu, mutta ainakin Suomessa se on jäänyt sosiaalityöstä irralliseksi elementiksi sen sijaan, että se olisi läpileikkaava orientaatio ihmisen ja tämän ympäristön symbioosista. Ekososiaalinen sosiaalityö palaa historialliseen lähtökohtaansa, jossa ihminen nähdään osana ympäristöään ja erkaantuu siten länsimaissa yleisestä valtavirtaisesta sosiaalityöstä, joka keskittyy yksilöön ja ihmiseen. (Ranta-Tyrkkö 2021.)

Maailmanlaajuisesti keskustelua ekososiaalisesta sosiaalityöstä on käyty 1970-luvulta lähtien. Suomessa ekososiaalista viitekehystä on tutkittu viime vuosituhannen loppupuolelta lähtien erityisesti Aila-Leena Matthiesin, Kati Närhen ja Satu Ranta-Tyrkön toimesta. Ekososiaalisen sosiaalityön keskustelu Suomessa ja kansainvälisesti on yleistynyt viimeisen vuosikymmenen aikana tiedon lisääntyessä ilmastonmuutoksen vaikutuksista. Suomessa ja myös kansainvälisesti keskustellaan tällä hetkellä ekososiaalisen sosiaalityön sisällyttämisestä osaksi sosiaalityön opintoja nykyistä laajemmin. Suomessa ekososiaalista sosiaalityötä opetetaan tällä hetkellä yhdessä yliopistossa. Tutkimukseni sijoittuu osaksi ajankohtaista keskustelua ekososiaalisesta sosiaalityöstä ja siitä, miten sosiaalityöntekijöinä voimme toimia niin, että edistäisimme asiakkaidemme ja yhteiskunnan arvomuutosta kestävämpään suuntaan.

2 EKOSOSIAALINEN VIITEKEHYS

2.1 Ekososiaalisen sosiaalityön historia

Ajatus *ihmisestä ympäristössään* on sosiaalityön historiassa keskeinen jäsenyys, joka pohjautuu jo 1800- ja 1900 -lukujen vaihteessa vaikuttaneiden sosiaalityön pioneerien Mary Richmondin ja Jane Addamsin ympäristökäsityksiin. Molemmat painottivat ympäristön merkitystä ihmisen hyvinvoinnille, joskin heidän käsityksensä ympäristöstä poikkesi toisistaan. Jäsenyykseen liittyy ajatus siitä, että ympäristö ja ihminen ovat vuorovaikutteisessa suhteessa toisiinsa (esim. Thysell & Björngren Cuadra 2023, 456). Ekososiaalinen viitekehys on tapa jäsentää ympäristön ja sosiaalityön suhdetta. Suomessa sitä ovat tutkineet viime vuosikymmenen loppupuolelta saakka erityisesti tutkijat Aila-Leena Matthies ja Kati Närhi. (Närhi 2015, 322–323.) Sosiaalityön ekososiaalista viitekehystä voidaan pitää sateenvarjokäsitteenä, joka kattaa ensinnäkin ihmisen ja ympäristön välisen vuorovaikutuksen tarkastelun ja toisaalta ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden esiintuomisen ja edistämisen sosiaalityössä (Matthies & Närhi 2014, 91; Närhi 2015, 324).

Keskustelu ekososiaalisesta sosiaalityöstä voimistui 1970- ja 1980 -luvuilla. 1970-luvulla keskustelu näyttäytyi systeemiteoreettisuutena ja 1980-luvulla ympäristöliikkeiden vaikutuksen myötä sosiaalityön radikaalina suuntauksena. (Matthies & Närhi 2014, 93.) Ekososiaalisen viitekehysten onkin nähty pitävän sisällään kaksi eri teoreettista pääsuuntausta, systeemiteoreettinen ja ekokriittinen, joskin 2000-luvun alusta lähtien näiden suuntausten välillä nähtiin pyrkimys synteisiin (Matthies & Närhi 2014, 91; Närhi 2015, 323). 2010-luvulta lähtien eri käsitteillä luodut ekososiaalisen sosiaalityön teoreettiset mallit ja käytännölliset toimintatavat näyttävät olevan yhdistymässä (Matthies & Närhi 2014, 88).

Systeemiteoreettinen näkökulma painottaa sosiaalityön kokonaisvaltaisuutta ja näkee sosiaalisen ympäristön merkityksen keskeisenä elementtinä ihmisen hyvinvoinnille. Sosiaalityön tehtävänä nähdään systeemiteoreettisesti ihmisen sopeutumismahdollisuuksien edistäminen sosiaaliseen ympäristöön ja siinä käynnissä

oleviin muutoksiin. Pyrkimystä vaikuttaa rakenteellisiin ongelmiin ei nähdä sosiaalityön keskeisenä tehtävänä. (Närhi 2015, 323.)

Ekokriittinen suuntaus puolestaan kritisoi jatkuvaa taloudellista kasvua tavoittelevaa länsimaista yhteiskuntaa ja elämäntapaa. Se vaatii muutosta sekä yksilöiltä, että yhteiskunnallisilta rakenteilta. Siitä syystä ekokriittisen sosiaalityön tehtävä on osaltaan vaikuttaa yhteiskunnan kehityssuunnan muuttamiseen rakenteellisen työn avulla sekä tunnistaa muutoksen tarve myös sosiaalityön sisällä, jolloin sosiaalityö voi vaikuttaa asiakkaidensa käsityksiin luontosuhteestaan. (Närhi 2015, 324.) Närhen (2015) mukaan ekokriittisen suuntauksen kansainvälisessä tutkimuksessa käsitettä on pyritty jäsentämään myös syväekologisen, ekospirituaalisen, vihreän, sosioekologisen, ekologisen ja ympäristösosiaalityön käsitteiden avulla. Kaikki näistä painottavat ekososiaalisen muutoksen tarvetta sosiaalityössä ja pyrkivät kehittämään paikallisia ratkaisuja aikaansaamaan tarvittavaa muutosta yhteisöissä ja toisaalta edistämään sopeutumista tilanteissa, joissa sitä vaaditaan. (Mt.)

2.2 Ekososiaalisen sosiaalityön ajankohtainen keskustelu

Viime vuosikymmeninä systeemiteoreettinen ja ekokriittinen suuntaus ovat lähentyneet toisiaan ja näkemyksissä pyritään synteisiin. Tärkein yhteinen nimittäjä ekososiaalisen viitekehyksen eri suuntauksia käsittelevässä keskustelussa on ymmärrys ihmisen ja luonnon välisestä suhteesta, sekä sen merkityksen painottaminen. Näkemyksen mukaan ihminen on osa luontoa ja luonto on ihmisessä. Siksi ympäristömme suojeleminen on välttämätöntä ja sosiaalityön tehtävä. (Matthies 2019, 34; Närhi 2015, 324.) Ranta-Tyrkkö (2021) toteaa, että Suomessa puhutaan yleisimmin ekososiaalisesta työstä. Muita ekososiaalisuutta kuvaavia käsitteitä ovat vihreä, ekologinen- ja ympäristösosiaalityö (esim. Ranta-Tyrkkö 2021; Stamm ym. 2023, 179).

Matthiesin & Närhen (2014) mukaan kansainvälistä ekososiaalisen sosiaalityön keskustelua leimaa ajatus siitä, että globaali ympäristökriisi on myös sosiaalityön kriisi. Perusteluna ajatukselle on, että länsimainen valtavirtainen sosiaalityö on kaventunut yhteiskunnan ilmiöihin reagoivaksi hallinnolliseksi yksilötyöksi. Sosiaalityö ei tämän käsityksen mukaan

ole siis onnistunut edistämään sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja toimimaan marginaalissa elävien ihmisten asianajajana.

Ranta-Tyrkkö (2021) peräänkuuluttaa sosiaalityön velvollisuutta etsiä ja kehittää ratkaisuja ekologiseen kriisiin, jonka keskellä elämme sen sijaan, että jäämme odottamaan pahempia aikoja ja hyväksymme nykyisen kapea-alaisen virastoon viedyn tuloskeskeisen sosiaalityön tekemisen tavan. Ranta-Tyrkön (2010) mukaan ekososiaalisessa viitekehyksessä on kyse kokonaisvaltaisesta ja rakenteellisesta viitekehyksestä, jota voidaan soveltaa kaikkeen sosiaalityöhön.

Sosiaalihuoltolaki (1301/2014 7.§) sääntelee rakenteellista sosiaalityötä. Vuoden 2023 alussa lakiin tulleen muutoksen mukaan sosiaalihuollon tulee tehdä *tavoitteellisia toimia ja toimenpide-ehdotuksia sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi sekä hyvinvointialueen asukkaiden asuin- ja toimintaympäristöjen kehittämiseksi*. Yhteisösosiaalityö vastaa jalkautuvan työn lisääntyvään tarpeeseen, josta nopeasti digitalisoituvassa yhteiskunnassa on puhuttu jo vuosia. Näistä seikoista nousee perusteita sosiaalityölle puolustaa velvollisuuttaan kohdata asiakkaat heidän omissa lähiympäristöissään ja edistää siten yhteisöjen osallisuutta ja turvallisuutta.

2.3 Transformatiivisen ekososiaalisen sosiaalityön malli

Boetto (2017, 48–67) on kehittänyt transformatiivisen ekososiaalisen sosiaalityön mallin hahmottamaan ekososiaalisen sosiaalityön tasoja ja käytäntöjä. Malli voitaisiin suomentaa esimerkiksi muuntautumiskykyisen ekososiaalisen työn malliksi. Käytän tutkimuksessa kuitenkin käännoästä transformatiivisen ekososiaalisen sosiaalityön malli. Mallin mukaan ekososiaalisen sosiaalityön tasoja on kolme. Ontologinen, "olemista" kuvaava taso liittyy sosiaalityöntekijän itsensä identiteettiin, uskomuksiin ja asenteisiin, sekä omaan luontosuhteeseen. Nämä elementit Boetto näkee keskeisenä perustana ekososiaaliselle sosiaalityölle. (Mt. 51–52.) Episteeminen, ajattelua kuvaava taso liittyy ammatillisiin arvoihin, etiikkaan ja tietoon. Näihin kuuluvat ympäristöoikeudenmukaisuus, ymmärrys ilmastonmuutoksen vaikutuksista paikallisesti ja globaalisti sekä vähemmistöjen, kuten alkuperäiskansojen haavoittuvan aseman tiedostaminen muutoksissa. Myös tämä osaaminen nähdään välttämättömänä ekososiaalisen työn käytännöille pohjaa luovana elementtinä. (Mt. 53–58.) Kolmas taso on menetelmällinen, "tekemisen taso". Tällä viitataan

ekososiaalisen työtteen soveltamiseen käytännön sosiaalityössä yksilöiden, perheiden ja yhteisöiden kanssa.

Menetelmällisen, ”tekemisen tason”, ulottuvuudet sisältävät henkilökohtaisen ja yksilökohtaisen toiminnan, ryhmissä ja yhteisöissä toimimisen sekä lopuksi poliittisen toiminnan tason (Boetto 2017, 58). Henkilökohtaiseen toimintaan liittyy työntekijän oma kasvu ja pyrkimys kestävästä kehitystä edistävään toimintaan, yksilökohtaiseen puolestaan holistinen ymmärrys ihmisen hyvinvoinnista. Toiminta ryhmissä ja yhteisöissä viittaa yhteisöihin toimijoina, organisaatioissa tapahtuvaan muutokseen sekä kulttuurisensitiivisiin yhteisölähtöisiin lähestymistapoihin. Poliittisen toiminnan taso kytkeytyy sosiaalityön rooliin taloudellisen ja poliittisen muutoksen aikaansaamiseksi. (Mt. 48–67.) Seuraavaksi menetelmällisen tason eri ulottuvuuksien käytännön toimia kuvataan tarkemmin.

Henkilökohtaisen kasvun ja kestävästä kehitystä edistävään toimintaan pyrkimisen Boetto kuvaa oman itsen ja läheisverkoston tietoisuuden lisäämisenä ympäristön suojelusta ja kulutuksen vähentämisestä. Hän ehdottaa konkreettisiksi toimiksi vapaaehtoistoimintaan osallistumista ja paikallisten yrittäjien toiminnan tukemista, omien tai lähiympäristön lasten tutustuttamista ulkoilma-aktiiviteetteihin ja opettamista kestävästä elämäntavasta. Tietoa perinteistä ja alueen alkuperäisestä elämäntavasta tulisi kartoittaa ja hyödyntää niistä nousevaa tietoa paikallisella tasolla. Henkilökohtaista kasvua ja kestävästä kehitystä edistävä toiminta on paikallista ja tapahtuu omassa lähiympäristössä. Globaali elementti on tiedon ja tietoisuuden lisääminen ympäristöepäoikeudenmukaisuudesta ja ilmastonmuutoksen vaikutuksista haavoittuviin ryhmiin oman lähiympäristön lisäksi myös maailmanlaajuisesti.

Holistinen ymmärrys ihmisen hyvinvoinnista voi Boetton mukaan toteutua käytännössä siten, että asiakkaan kanssa käydään keskustelua siitä, mitkä asiat ovat hyvinvointimme ja elämänlaadun edellytyksiä. Näin on mahdollista muovata käsityksiämme siitä, mitä on hyvä elämän. Kotikäyntien määrän lisääminen asiakastyössä vaikuttaa siten, että asiakas tulee paremmin huomioiduksi ympäristössään ja työntekijä tutustuu ympäristöön. Osallistumismahdollisuuksien luominen ulkoilmatoimintaan edesauttaa asiakkaiden luontosuhteen syntymistä ja kehittymistä. Mahdollisuuksien mukaan luonto- ja eläinavusteisten menetelmien käyttö asiakastyössä on suositeltavaa. Näillä tarkoitetaan esimerkiksi metsäretkiä, ratsastusterapiaa, tai muuta hyvinvointia lisäävää toimintaa, jossa hyödynnetään luontoa ja eläimiä. Asiakkaille annettava ohjaus ja neuvonta kestävästä

elämäntavasta mahdollistavat uudenlaisten valintojen tekemisen. Tilanteissa, joissa yksilö kohtaa ilmastonmuutoksen suoria kielteisiä vaikutuksia, kuten ympäristökatastrofeja, sosiaalityöntekijä toimii asiakkaan asianajajana.

Yhteisöt toimijoina ja muutos organisaatioissa toteutuvat käytännössä siten, että muodostetaan yhteistyöverkostoja samoin ajattelevien sosiaalityöntekijöiden ja paikallisten ryhmien kanssa ekososiaalisten käytäntöjen kehittämiseksi ja juurruttamiseksi paikallistasolla. Kumppanuuksia voi luoda ympäristöjärjestöjen ja työllistävien organisaatioiden välille kestävien käytäntöjen luomiseksi. Muita yhteistyömahdollisuuksia voivat olla verkostot ympäristön suunnittelijoiden, tutkijoiden ja maanviljelijöiden kanssa.

Kulttuurisensitiiviset yhteisölähtöiset lähestymistavat toteutuvat Boetton mukaan siten, että sosiaalityöntekijä osallistuu paikallisten yhteisöjen toimintaan. Tavoite on saada tietoa ja toisaalta jakaa sitä kestävästä toiminnasta ja näkökulmista. Yhteisön tarpeiden ja kestävyuden näkökulmasta ensisijaisten kehityskohteiden identifiointi toteutuu yhdessä ja yhdenvertaisena paikallisten asukkaiden ja ryhmien kanssa. Konkreettisenä toimena voi olla esimerkiksi yhteisöpohjaisen suunnitteluryhmän kokoaminen, jonka toiminnassa on mukana sekä paikallisia asukkaita, että päättäjiä. Syrjäytyneiden ryhmien osallistaminen ja voimaannuttaminen yhteisön suunnittelussa ja kehittämisessä tulee huomioida. Sosiaalityöntekijän rooliin kuuluu paikallisten voimavarojen ja tiedontuottajien tunnistaminen ja verkostojen mobilisointi kestävien aloitteiden edistämiseksi. Työskentely yhteisöissä, jotka ovat kohdanneet katastrofin tai kärsivät ilmastonmuutoksen vaikutuksista edellyttää kulttuurisensitiivistä yhteisölähtöistä lähestymistä ja haavoittuvien väestöryhmien huomioimista.

Sosiaalityön aktiivinen rooli taloudellisen ja poliittisen muutoksen aikaansaamisessa mahdollistuu Boetton mukaan esimerkiksi siten, että sosiaalityöntekijä järjestää julkisia tapaamisia yhteisössä ekologisesta kestävydestä kiinnostuneille. Sosiaalityöntekijä toimii asiakkaiden asianajajana paikallisissa vaikuttamisfoorumeissa ympäristön suojelun ja paikallisten kestävien kehityshankkeiden näkökulmasta. Sosiaalista mediaa on mahdollista käyttää välineenä ympäristöoikeudenmukaisuuden puolesta kampanjoimiseksi esimerkiksi kaivostoimintaa tai muuta luonnolle haitallista toimintaa vastaan sekä alkuperäisväestön tai muiden haavoittuvassa olevien ihmisryhmien oikeuksien puolustamiseksi. Ympäristönsuojeluun tähtääviä kampanjoita voi tukea ja levittää tietoa eteenpäin. Poliittisen

muutoksen aikaansaamiseen voi pyrkiä myös huomioimalla paikallisella tasolla YK:n ilmastokonferenssin kaltaisia globaaleja tapahtumia.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimustehtävä

Tutkimustehtävänä on tutkia mitä ekososiaalisella sosiaalityöllä tarkoitetaan ja mitä ilmiöitä siihen liitetään. Tutkimuskysymykseni on: *Mitä ilmiöitä ekososiaaliseen sosiaalityöhön liittyy?* Tutkimalla mitä ekososiaaliseen sosiaalityöhön liittyvät keskeiset ilmiöt ovat, voi olla mahdollista vahvistaa ekososiaalisen sosiaalityön toteuttamista käytännön sosiaalityössä.

Aiheen tärkeys ja ajankohtaisuus nousevat etenevästä ilmastonmuutoksesta ja sen kielteisistä vaikutuksista ihmisiin ja ympäristöön. Sosiaalityön tehtävä on edistää asiakkaidensa elämäntilanteita ja vaikuttaa rakenteellisella tasolla eriarvoisuutta vähentävästi. Ekososiaalisen sosiaalityön juurruttaminen sosiaalityön arkeen on edellytys sille, että sosiaalityö voi olla osa muutosta kohti kestävämpää elämäntapaa.

3.2 Aineisto ja tutkimusetiikka

Tutkimuksen aineisto koostuu kymmenestä ekososiaalista sosiaalityötä käsittelevästä vertaisarvioidusta tieteellisestä artikkelista viimeisen kahdeksan vuoden ajalta. Valikoin aineistoon sekä kansainvälisiä, että suomalaisia tutkimuksia. Mukana on sekä tapaustutkimuksia ruohonjuuritason projekteista, että ekososiaalista sosiaalityötä teoreettisesti eri näkökulmista pohtivia tutkimuksia. Erityyppisten tutkimusten valinnan taustalla oli pyrkimys saada monipuolinen käsitys siitä, miten ekososiaalinen sosiaalityö eri puolilla maailmaa ilmenee.

Tein aineistohakuja Andor-, Finna-, Google Scholar, Ebscohost- ja ProQuest Social Services Abstracts - tietokannoista. Rajasin haun vertaisarvioituihin artikkeleihin suomeksi ja englanniksi viimeisen 10 vuoden ajalta, sillä halusin aineiston koostuvan melko tuoreista artikkeleista. Sisäänottokriteerinä oli myös artikkelin vapaa saatavuus verkossa. Hakulausekkeena käytin ekososiaali* AND sosiaalityö* sekä englanniksi ecosocial tai eco-social AND social work. Nämä haut tuottivat tietokannasta riippuen kymmeniä tuloksia englannin kielellä, suomeksi joitakin. Jätin tietoisesti tekemättä aineistohaut vaihtoehtoisilla hakutermeillä ja -lausekkeilla, kuten ympäristösosiaalityö, vihreä sosiaalityö, tai kestävä

kehitys ja sosiaalityö, koska olin kiinnostunut siitä, miten nimenomaan ekososiaalista sosiaalityötä kuvataan. Osassa valitsemiani englannin kielisiä tutkimuksia ekososiaalisen sosiaalityön käsitteen lisäksi esiintyy myös vaihtoehtoisia termejä kuten green social work ja environmental social work.

Suomalaisista tutkimuksista rajasin pois epäsuorasti sosiaalityötä käsittelevät artikkelit esimerkiksi mielenterveyskuntoutujien luontoryhmistä ja ekososiaalisesta kasvatuksesta sillä perusteella, että tutkimuksen tavoitteena on vahvistaa ymmärrystä nimenomaan sosiaalityöntekijän mahdollisuuksista toteuttaa ekososiaalista sosiaalityötä. Sosiaalityö Suomessa nähdään nykyisellään melko sektoroituneena viranomaistyönä, jonka kohde on useimmiten yksilö (esim. Matthies & Närhi 2014). Tästä syystä sosiaalityöntekijän voi olla vaikea nähdä itseään esimerkiksi asiakkaiden ryhmätoiminnan vetäjänä. Muita poissulkemiskriteerejä tämän ja kirjoitusvuoden lisäksi olivat se, ettei artikkeli vastannut tutkimuskysymykseen, tai ollut vapaasti saatavilla verkossa.

Lopullisista hakutuloksista valitsin aineistokseni 10 mielestäni mahdollisimman monipuolisesti ekososiaalista sosiaalityötä käsittelevää, tuoretta tutkimusta eri maista ja maanosista. Kaikki artikkelit ovat vertaisarvioituja tieteellisiä artikkeleita, joista vanhin on vuodelta 2016. Karsin siis vanhimmat tutkimukset hakutuloksista. Valtaosa artikkeleista on kirjoitettu vuosina 2020-2023. Valitsin aineistokseni mahdollisimman uusia tutkimuksia, koska ilmastonmuutos on etenevä ja kiihtyvä ilmiö ja halusin saada mahdollisimman ajankohtaista tilannekuvaa ekososiaalisen sosiaalityön viimeaikaisesta kehityksestä kansainvälisesti ja Suomessa. Kaksi artikkeleista on suomalaisia, muut kansainvälisiä tutkimuksia. Yhden artikkelin kirjoituskieli on suomi, muut ovat englannin kielisiä.

Kolme aineistona käyttämäni artikkeliä käsittelevät käytännössä toteutettuja ruohonjuuritason projekteja: yhteisöpuutarhoja Suomessa ja Australiassa sekä kierrätysprojektia ja kestävän viljelyn projektia Italiassa (Bailey & Hendrick & Palmer 2018; Kaartinen 2021; Matutini 2022). Yksi artikkeli käsittelee ekososiaalisen viitekehyksen sisällyttämistä osaksi sosiaalityön opintoja Suomessa (Ranta-Tyrkkö & Närhi 2021). Kaksi artikkeliä kuvaa sosiaalityöntekijöiden käyttämiä ekososiaalisen työn menetelmiä Australiassa ja Kreikassa (Boetto, Bowles, Närhi & Powers 2020; Papadopoulou & Teloni 2023). Kolme artikkeliä käsittelee ekososiaalista sosiaalityötä suhteessa vähemmistöihin tai sukupuolten epätasa-arvoon ilmastonmuutoksen kielteisissä vaikutuksissa. Näistä

yhdysvaltalainen ja irlantilais-australialainen tutkimus käsittelevät rodullisia vähemmistöjä ja alkuperäiskansoja ekososiaalisen sosiaalityön viitekehyyksessä (Kang & Fabbre & Ekenga 2019; Houston & Gray 2016). Kolmas puretuu naisten haavoittuvaan asemaan ilmastonmuutoksen vaikutuksia Zimbabwen maaseudulla käsittelevässä tutkimuksessa (Muchacha & Mushunje 2019). Viimeinen artikkeli on tutkimus ruotsalaisen kalastajayhteisön kokemasta globalisaatiosta, eli siitä, miten globaalit prosessit vaikuttavat paikallisella tasolla (Rambaree & Sjöberg & Turunen 2019). Aineisto löytyy tutkielman lopusta liitteestä 1.

Olen pyrkinyt tekemään tutkimusprosessin aikana tekemäni valinnat läpinäkyviksi ja noudattamaan siten hyvää tieteellistä käytäntöä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012). Samoin olen pyrkinyt reflektioon, kriittisyyteen ja objektiivisuuteen tutkimusprosessin eri vaiheissa. Käytännössä tämä näkyy analyysin tuloksissa niin, että olen noudattanut tutkimuskysymyksen muodostamaa rajausta ja jättänyt siten tutkimuksen ulkopuolelle omaa mielenkiintoani herättävät, mutta tutkimuskysymyksen kannalta epäolennaiset huomiot. Valtaosa aineistosta oli englanninkielistä. Vieraskielisyydestä johtuen käänkövirheiden mahdollisuus on olemassa ja riski virheellisiin tulkintoihin kasvaa verrattuna äidinkielellä kirjoitettuun aineistoon.

3.3 Aineiston analyysi

Tutkimus on aiempaan tutkimuskirjallisuuteen perustuva laadullinen review-tutkimus. Review-tutkimuksessa luodaan yleiskatsaus tiettyyn aiheeseen ja pyritään tiivistämään suuresta määrästä tietoa olennainen ja keskeinen sanoma aiheesta. Tutkimustapa pyrkii synteettisyyteen ja kokonaiskuvan kiteyttämiseen. Review-tutkimuksen rinnakkaiskäsitteitä ovat meta-analyysi, jolla tieteellisessä tutkimuksessa viitataan määrälliseen tutkimukseen, kirjallisuuskatsaus, systemoitu kirjallisuuskatsaus ja synteettinen tutkimus. Näiden käsitteiden merkitys voi eri yhteyksissä vaihdella, mutta yhteistä on johtopäätösten tekeminen aiempien tutkimusten keskeisistä tuloksista. Menetelmä rakentuu tutkijan oivalluksista ja pohdinnasta. (Kallio 2006, 19–21.)

Review-tutkimuksen tulisi olla systemaattinen, toistettavissa oleva menetelmä, jonka avulla voidaan kartoittaa ja arvioida olemassa olevaa kirjallisuutta sekä yhdistellä olemassa olevaa

aineistoa niin, että siitä on mahdollista luoda synteettinen näkemys (Fink, 2005, 3). Review-tutkimukseen kuuluu synteettisen vaiheen lisäksi myös aineistonhankinta- ja analyysivaihe (Kallio 2006, 19—21).

Analyysi toteutettiin aineistolähtöisenä sisällönanalyysinä käyttäen menetelmänä teemoittelua. Teemoittelu on laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmä ja sitä pidetään yhtenä sisällönanalyysin muotona. Olennaista teemoittelussa on löytää aineistosta tutkimustehtävän kannalta keskeiset aiheet, eli teemat. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä teemat nousevat aineistosta ja mahdollisesti tarkentuvat ja muuttuvat tutkimuksen edetessä. (Juhila 2014.)

Tuomen & Sarajärven (2018, 104–105) mukaan aineiston analyysin toteutuksen voi jakaa neljään kohtaan: ensiksi aihetta rajataan, sitten aineistoa käydään läpi koodaamalla, kolmanneksi luokitellaan ja teemoitellaan ja lopuksi tehdään yhteenveto. Omassa analyysiprosessissani aloitin aineistoksi valitsemieni artikkelien lukemisen rajaamalla pois tutkimuskysymyksen kannalta epäolennaiset kohdat.

Koodaamisella tarkoitetaan toistuvien sisällöllisten elementtien tunnistamista ja nimeämistä. Yksityiskohtiin hukkumista ehkäistään sillä, että pyritään tekemään aineiston vaihtelusta yleisimpiä johtopäätöksiä, eli kiinnitetään huomiota sekä aineistossa esiintyvien teemojen eroihin, että samankaltaisuuksiin. (Vuori, 2021.) Oman analyysiprosessini koodaamisen vaiheessa alleviivasin kohtia, jotka jollain tavalla vastasivat tutkimuskysymykseeni siitä, mitä ilmiöitä ekososiaaliseen sosiaalityöhön liittyy. Noudatin Vuoren kuvausta koodaamisesta käyttämällä ”lakanat” -tekniikkaa, eli hahmottelin paperille pääluokkia ja niiden alaluokkia pohtien niiden suhdetta toisiinsa. Tästä syntyi ajatuskartta. (Juhila, 2021.)

Tekstin koodaamisen ja teemoittelun vaiheet lomittuivat analyysissä toisiinsa pyrkiessäni löytämään artikkeleista vastauksia tutkimuskysymykseeni. Kirjoitin muistiinpanoja ja tein ajatuskarttaa löytämistäni artikkeleissa toistuvista ilmiöistä hahmottaakseni niiden suhdetta toisiinsa. Aineiston ryhmittelyssä etsitään toisiaan vastaavia tai toisistaan poikkeavia teemoja ja luodaan pohja tutkimuksen rakenteelle (Tuomi & Sarajärvi 2018, 124). Teemoittelun edetessä osa poimimistani teemoista yhdistyi toisiinsa ja osasta muodostui alaluokkia.

Aineistossa toistuvista tutkimuskysymykseeni vastaavista ilmiöistä nostin analyysini yläluokiksi lopulta luonnon, yhteisön merkityksen ja poliittisen kytköksen. Nämä teemat muodostavat myös tulosluvun alaluvut. Poliittista kytköstä käsittelevän alaluvun nimi on Tavoitteena muuttaa maailmaa. Alaluokat ilmenevät tulosluvun taulukosta 1. Tulosluvun viimeinen alaluku on esimerkki ekososiaalisen sosiaalityön ruohonjuuritason toiminnasta, yhteisöpuutarhasta. Teemat luonto, yhteisöt ja poliittinen kytkös ovat läsnä yhteisöpuutarhan toiminnassa, joten esimerkki ikään kuin nivoo yhteen ekososiaalisen sosiaalityön keskeiset ilmiöt.

4 EKOSOSIAALISEN SOSIAALITYÖN KESKEISIÄ ILMIÖITÄ

4.1 Yhteinen ymmärrys ekososiaalisesta sosiaalityöstä

Kaikille aineistona käyttämilleni artikkeleille on yhteistä ymmärrys siitä, että ilmastonmuutos aiheuttaa vakavia kielteisiä vaikutuksia maapallolle ja ihmiskunnalle. Eniten kielteisistä vaikutuksista kärsivät haavoittuvassa asemassa olevat väestöryhmät (esim. Bailey ym. 2018, 99; Kang ym. 2019, 317; Muchacha & Mushunje 2019, 61). Ympäristönsuojelu ja pyrkimys kestävään kehitykseen ovat siis olennainen osa ekososiaalista sosiaalityötä. Samoin yhteistä on vaatimus siitä, että sosiaalityön tulee osallistua kestävään kehitykseen tähtäävään yhteiskunnalliseen muutokseen, paitsi pyrkimällä lievittämään yksilöiden kärsimystä ja lisäämällä yhteisöjen resilienssiä, myös pyrkien poliittiseen vaikuttamiseen rakenteellisen sosiaalityön keinoin. Sosiaalityö nähdään laajasti yhteiskunnallisena liikkeenä pikemmin kuin yksittäisenä professiona (Kaartinen 2021, 87).

Artikkelit pohtivat ja peräänkuuluttavat sosiaalityön roolia ekologisten kriisien aikakaudella ja kuvittelevat tulevaisuuden sosiaalityötä (esim. Kaartinen 2021, 86; Muchacha & Mushunje 2019, 65; Rambaree 2019, 245). Sosiaalityöllä on kiistaton rooli asiakkaiden asianajossa ja eriarvoisuuden lievittämisessä. Tutkimuksissa haastatellut sosiaalityöntekijät tunnistivat asiakkaitaan uhkaavat ilmastonmuutoksen kielteiset vaikutukset (esim. Boetto ym. 2020, 300), mutta usean tutkimuksen mukaan sosiaalityöntekijöiden voi olla vaikeaa nähdä sosiaalityön roolia ilmastonmuutoksen ja sen vaikutusten torjumisessa (esim. Papadopoulou & Teloni 2023, 176; Ranta-Tyrkkö & Närhi 2021, 611). Sosiaalityöntekijät toivat esiin, että he tarvitsevat ensin itse koulutusta voidakseen antaa neuvontaa ympäristökysymyksistä asiakkailleen (esim. Papadopoulou & Teloni 2023). Suomessa ekososiaalisen viitekehyksen yliopisto-opetus on kehittymässä (Ranta-Tyrkkö & Närhi 2021, 608). Boetton ja kumppaneiden (2020, 300) tutkimuksessa mainitaan ekososiaalisen sosiaalityön opetuksen Australiassa olevan enemmänkin käsitteellistä, kuin käytännöllistä ja tosiasiallista. Useissa artikkeleissa peräänkuulutetaankin ekososiaalisen sosiaalityön toimintatutkimusta viitekehyksen käytön vakiinnuttamiseksi.

Seuraavassa taulukossa esitän analyysin tulokset.

Taulukko 1. Ekososiaalisen sosiaalityön keskeiset ilmiöt

Yläluokka	Alaluokka	Yhteisöpuutarha esimerkkinä
Luonto	-Ihminen osana luontoa, luonto ympärillämme (ympäristö) -Luonnon hyvinvointia tuottavat vaikutukset -Ympäristön suojeleminen ja kestävä kehitys. Muunlajiset.	-Luontosuhde -Hyvinvointi -Kestävä elämäntapa -Muunlajisten arvostus
Yhteisön merkitys	-Yhteisötyö -Yhteisöjen resilienssi ja sopeutuminen	-Sosiaaliset suhteet -Yhdessä oppiminen
Tavoitteena maailman muuttaminen (poliittinen kytkös)	-Ympäristöoikeudenmukaisuus -Rakenteellinen sosiaalityö	-Yhteisön ja ympäristön kehittäminen -Neuvottelemisen päättäjien kanssa

Taulukossa 1 on esitetty analyysin tuloksena muodostetut teemat luonto, yhteisön merkitys ja ”tavoitteena maailman muuttaminen”, eli poliittinen kytkös. Keskimmaisessä sarakkeessa on esitetty alaluokat, joista teemat on muodostettu. Oikeanpuoleinen sarake kuvaa sitä, miten teemat ilmenevät ruohonjuuritason esimerkissä, yhteisöpuutarhassa. Seuraavissa alaluvuissa kuvaan tarkemmin teemoja luonto, yhteisön merkitys ja tavoitteena maailman muuttaminen sekä niiden alaluokkia.

4.2 Ihminen osana luontoa

Yksi artikkeleissa toistuva, esiin nouseva teema on sosiaalityön historiasta tuttu ihmisen suhde ympäristöön. Ympäristö voidaan ymmärtää sosiaalisena kontekstina, jossa ihmiset elävät, mutta aineiston perusteella ekososiaaliselle viitekehykselle on tyypillistä korostaa

ympäristöä fyysisenä ympäristönä, luontona, joka on ympärillämme ja jonka osa me olemme (esim. Kang ym. 2019, 317). Ympäristö sekä sosiaalisena kontekstina, että fyysisenä, luonnollisesta maailmasta koostuvana ympäristönä ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa ja vaikuttavat toisiinsa. (Matutini 2022, 61.) Ekososiaalinen sosiaalityö nähdään holistisena, kokonaisvaltaisena viitekehyksenä ja työskentelytapana (esim. Muchacha & Mushunje 2019, 59; Ranta-Tyrkkö & Närhi 2021, 611).

Ympäristön suojeleminen ja kestävä kehitys ovat olennainen osa ekososiaalista sosiaalityötä. Koska olemme osa luontoa ja riippuvaisia siitä, ympäristöä tulee suojella (esim. Muchacha & Mushunje 2019, 59–60; Bailey ym. 2018, 99). Usea artikkeli mainitsee muunlaiset suojelun kohteina tarkoittaen ihmisten lisäksi kaikkea muuta elävää (esim. Kaartinen 2021, 95; Bailey ym. 2018, 98; Matutini 2022, 62). Alkuperäiskansojen ymmärryksellä ihmisestä osana luontoa on annettavaa ekososiaaliselle sosiaalityölle ja kestäväälle elämäntavalle (Bailey ym. 2018, 98; Houston & Gray 2016, 416–417). Bailey ym. (2018, 99) käyttää termiä eco-social worker, ”ekososiaalityöntekijä” kuvaamaan sosiaalityöntekijöitä, jotka ”tekevät sosiaalisten ja ekologisten ulottuvuuksien yhteydet näkyvämmiksi ja jopa poliittisiksi” (vapaa suomennos). Tämä on yksi tapa kuvata ekososiaalista sosiaalityötä.

Ympäristölle ystävällisenä, ekososiaalisen sosiaalityön käytännön toimintana mainitaan yhteisöpuutarhat (Kaartinen 2021, 86–100; Muchacha & Mushunje 2019, 66; Bailey ym. 2018, 98–110), lähiruoan tuottamisen ja kestävä viljelyn projektit (Muchacha & Mushunje 2019, 66; Matutini 2022, 68), kierrätykseen, tavaroiden korjaamiseen ja uudelleen käyttöön liittyvät hankkeet (Matutini 2022, 67) ja luontoavusteiset menetelmät (Ranta-Tyrkkö & Närhi 2021.) Aineiston perusteella luontoavusteiset menetelmät näyttävät nousevan esiin suomalaisessa hyvinvointivaltiossa tehdyssä tutkimuksessa. Esimerkki luontoavusteisuudesta voi olla vaikkapa retkeily yhdessä lastensuojelulaitoksen asiakkaiden kanssa. Maissa, joissa elintaso on Suomea alhaisempi, korostuvat puolestaan kestävä viljely ja ruuan tuotanto. Toisaalta luonnon myönteiset vaikutukset ihmisen hyvinvointiin on mainittu useassa tutkimuksessa.

Luonnon hyvinvointia tuottavien vaikutusten tunnistaminen ja hyödyntäminen ovat artikkelien perusteella olennainen osa ekososiaalisen sosiaalityön viitekehystä (esim. Houston & Gray 2016, 413; Matutini 61, 68; Muchacha & Mushunje 2019, 65). Vaikutukset

voivat toki olla myös kielteisiä, jos ympäristö on esimerkiksi saastunut. Joka tapauksessa aistinvaraiset kokemukset vaikuttavat mielialaamme ja yleiseen hyvinvointiimme. (Houston & Gray 2016, 419.) Luonnon hyvinvointia tuottavista vaikutuksista askeleen pidemmälle menee ehdotus siitä, että voimakas aistinvarainen kokemus voi muuttaa ymmärryksemme rajoja. ”Ryhmä, joka kokee auringonnousun yhdessä, voi kokea suurempaa yhteenkuuluvuutta...” (Houston & Gray 2016, 419). Esimerkiksi luontoleirit voivat parhaimmillaan tarjota aistillisen, aistinvaraisen kokemuksen, jolla on voima muuttaa ihmistä. Luontoon liittyvä spirituaalisuus nousee esiin myös Zimbabwessa tehdyssä tutkimuksessa (Muchacha & Mushunje 2019, 65). Australialaiset tutkimukset nostavat esiin alkuperäisväestöjen arvokkaan perimätiedon ja ymmärryksen luonnosta, josta kaikki ihmiset voisivat ammentaa (Bailey ym. 2018, 98; Boetto ym. 2020, 307).

Ekososiaalisen sosiaalityön ruohonjuuritason toiminnassa luonto voidaan nähdä myös välineenä tuottaa osallisuutta ja ekologisesti kestäväää elämäntapaa (Matutini 2022, 73). Tuntuu ristiriitaiselta käyttää luonnosta ilmaisua väline, sillä ilmastonmuutos on vaikutusta ajattelusta, jonka mukaan luonto on ollut väline, jota ihminen hyväksikäyttää. Ajatus välineestä, joka tuottaa hyvinvointia voi kuitenkin toimia perusteluna, jolla ekososiaalisen sosiaalityön menetelmiä ”markkinoidaan” päättäjille.

4.3 Yhteisöjen ja paikallisuuden keskeinen rooli

Yhteisötyön uudelleen käyttöön ottamisen tarve nousee esiin artikkeleissa myös maissa, joissa sosiaalityön tekemisen tapa on viime vuosikymmenet nähty enimmäkseen yksilö- ja virastokeskeisenä tehtävänä. Ekososiaalisen sosiaalityön käytännön menetelmät nähdään siis toiminnallisena ruohonjuuritason työnä paikallisissa yhteisöissä yhdessä yhteisön jäsenien kanssa (esim. Kaartinen 2021, 87; Matutini 2022, 62; Ranta-Tyrkkö & Närhi 2021, 611). Yhteisötyö nähdään yhtenä keinona toteuttaa kestäväää sosiaalipolitiikkaa (Kaartinen 2021, 87). Kreikassa, jossa ilmastonmuutos aiheuttaa jo luonnonkatastrofeja, tutkimus kehottaa radikaalin yhteisötyön uudelleen käyttöönottoon ja tekevän yhteistyötä ympäristöliikkeiden kanssa (Papadopoulou & Teloni 2023, 168).

Yhteisöissä tehtävä sosiaalityö on vuorovaikutuksessa alueen asukkaiden kanssa saadakseen tietoa ongelmista ja tarpeista, joita yhteisöllä on ja lisää tietoisuutta

ekososiaalisista aiheista. Sosiaalityöntekijä auttaa järjestämään yhteisötapaamisia ja luo tarvittavia verkostoja yhteisön tilanteen edistämiseksi. Näiden toimien tarkoitus on lisätä yhteisön kapasiteettia ja mahdollistaa yhteisön ekososiaalista muutosta. (Rambaree ym. 2019, 244.)

Yhteisöissä, joissa vakavat ongelmat ovat kasaantuneet voi olla vaikeaa nähdä ilmastonmuutos välitöntä toimintaa vaativana ilmiönä akuutimpien ongelmien edessä. Kang ja kumppanit (2019, 329) kirjoittavat, että yhteisöissä, joissa kohdataan esimerkiksi paljon rasismia, ekososiaalisen sosiaalityön tehtävä on tarjota asiakkaille tietoa ympäristöasioista ja pyrkiä luomaan asiakkailleen mahdollisuuksia päästä vahvistamaan luontoyhteyttä.

Yhteisöjen resilienssi ja selviytymiskeinot ilmastonmuutoksen aiheuttamissa muutoksissa mainitaan useissa artikkeleissa (esim. Muchacha & Mushunje 2019, 60, 69; Rambaree ym. 2019, 231). Resilienssillä tarkoitetaan kykyä sopeutua uuteen tilanteeseen tai toipua häiriöstä. Ilmastonmuutos on globaali ilmiö, mutta sen moninaisia vaikutuksia torjutaan paikallisella tasolla. Tutkijat peräänkuuluttavatkin käytäntöjä, jotka sopivat paikalliseen sosioekonomiseen todellisuuteen (Muchacha & Mushunje 2019, 65). Sosiaalityön tehtävänä nähdään ekososiaalisten työmenetelmien kehittäminen sosiaalisena vastauksena muutoksiin ympäristössä (Rambaree ym. 2019, 232). Yhteisön resilienssin ja selviytymiskeinojen nähdään näin nousevan yhteisöissä tehtävästä työstä.

On huomionarvoista, että globaalit muutokset eivät koske vain kaukaisia muita. Rambareen ja kumppaneiden (2019) ruotsalaistutkimus käsittelee entistä kalastajakylää, jonka elinkeinoelämä muuttui kansainvälisen kalastuksen myötä. Ruotsalaiskalastajat joutuivat kilpailemaan saaliista ylikansallisten alusten kanssa, lisäksi iso osa kalastetusta kalasta meni vientiin, eikä hyödyttänyt paikallista yhteisöä. Vanhan elinkeinon tilalle oli kehitettävä uusia keinoja selviytyä. Kyseisen kalastajakylän tapauksessa yhteisön jäsenet verkostoituivat alueellisen yhteisöjen kehittämisorganisaation kanssa ja saivat tukea aloitteilleen, joilla kylän infrastruktuuria ja virkistysmahdollisuuksia parannettiin turistien houkuttelemiseksi. Tutkimuksessa tehdään tärkeä huomio siitä, että muutoksia ympäristössä ja olosuhteissa on tapahtunut ennenkin ja yhteisöt ovat selvinneet niistä kehittämällä uusia selviytymisen keinoja. Resilienssiä ja selviytymisen keinoja voi siis oppia tähän päivään sijoittuvan yhteisöllisen toiminnan lisäksi myös historiasta. (Rambaree ym. 2019, 236–238.)

4.4 Tavoitteena maailman muuttaminen

Rakenteellisen sosiaalityön vaatimus nousee esiin vähintään epäsuorasti kaikissa artikkeleissa. Sosiaalityön rooliin nähdään kuuluvan pyrkimys vaikuttaa politiikkaan heikoimmassa asemassa olevien äänen kuuluviin saamisena. Ekososiaalisen viitekehyksen ollessa kyseessä, äänen kuuluviin saaminen koskee erityisesti ilmastonmuutoksen kielteisistä vaikutuksista kärsiviä eri puolilla maapalloa. (Esim. Matutini 2022, 62; Muchacha & Mushunje 2019, 67.)

Sosiaalityössä nähdään entistä vahvempi kytkös politiikkaan aikana, jona kriisit seuraavat toisiaan. Ilmastonmuutoksen aiheuttama köyhyys, sodat ja pandemiat vaikuttavat ihmisten ja luonnon lisäksi sosiaalityöhön, jonka täytyy kyetä muuttumaan. (Papadopoulou & Teloni 2023, 169.) Sosiaalityöntekijä nähdään ekososiaalisen sosiaalityön viitekehyksessä aktivistina ja muutosagenttina (Kaartinen 2021, 87; Muchacha & Mushunje 2019, 67), jonka rooliin kuuluu tuottaa tietoa ruohonjuuritasolta päättäjille, toimia asiakkaiden asianajajina ja huolehtia yhteisön toimintaan liittyvästä byrokratiasta.

Ympäristöoikeudenmukaisuus on ekososiaalisen sosiaalityön keskiössä. Sosiaalityön tehtävänä on aina ollut puolustaa ihmisoikeuksia ja pyrkiä edistämään sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Ympäristöoikeudenmukaisuus on monin osin sosiaalista oikeudenmukaisuutta, mutta painottaa ympäristöasioihin liittyvää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja yhtäläisiä oikeuksia. Ympäristöoikeudenmukaisuus pohjautuu perusihmisoikeuksiin, kuten oikeus terveyteen, ravintoon ja veteen. Ympäristöoikeudenmukaisuuden mukaan myös ilmastonmuutoksen vaikutusten, kielteisten ja myönteisten, tulisi jakautua tasapuolisesti eri väestöryhmille. Aineiston tutkimukset peräänkuuluttavat tarvetta asettaa ympäristöoikeudenmukaisuus keskiöön sosiaalityössä. (Bailey ym. 2018, 98; Boetto 2020, 300; Matutini 2022, 61; Muchacha & Mushunje 2019, 65.)

Vähemmistöt, kuten alkuperäiskansat kärsivät ilmastonmuutoksen vaikutuksista muita enemmän (esim. Bailey ym. 2018, 101). Myös sukupuolten välillä vallitsee epätasa-arvoa suhteessa ilmastonmuutoksen kielteisiin vaikutuksiin ainakin kehittyvissä yhteiskunnissa. Zimbabwessa naisten mahdollisuudet maan omistamiseen ja viljelyyn ovat miehiä

heikommat, joten yksinäisten naisten ruokaturva on vaarassa. (Muchacha & Mushunje 2019, 59.) Kreikassa köyhät asuinalueet ovat suuremmissa riskissä palaa maastopalojen mukana, kuin rikkaat alueet (Papadopoulou & Teloni 2023, 176). Ilmastonmuutoksen kielteiset vaikutukset iskevät kovimmin haavoittuviin väestöryhmiin, joilla ei ole hyvätuloisuuden mukanaan tuomia mahdollisuuksia sopeutua muuttuneisiin tilanteisiin.

4.5 Yhteisöpuutarha esimerkkinä ruohonjuuritason toiminnasta

Yhteisöpuutarha on yksi käytännön esimerkki siitä, mitä ekososiaalinen sosiaalityö voi olla. Teemana yhteisöpuutarha nousee aineiston kahdessa artikkelissa suoraan (Bailey ym. 2018; Kaartinen 2021). Lisäksi yhteisöviljely ja luontoavusteiset menetelmät on mainittu ekososiaalisen sosiaalityön menetelminä viidessä muussa artikkelissa (Boetto 2020, 301; Houston & Gray 2016; Matutini 2022; Muchacha & Mushunje 2019; Ranta-Tyrkkö & Närhi 2021, 611). Yhteisöpuutarha -teema muodostaa oman alaluvun, sillä esimerkin avulla tutkimustulosten muut teemat konkretisoituvat ja ikään kuin nivoutuvat yhteen.

Luonnon roolin ilmeneminen yhteisöpuutarhaesimerkissä on itsestään selvää. Puutarha muodostaa konkreettisen paikan, jossa osallistujat, niin asiakkaat kuin työntekijätkin voivat kehittää ja vaalia luontosuhdettaan. Samalla he hyötyvät luonnon voimaannuttavasta ja hoitavasta vaikutuksesta. (Kaartinen 2021, 92.) Yhteisöpuutarha on paikka, jossa toteutetaan kestäviä valintoja. Ympäristön suojeleminen ja muunlajisten elämän vaaliminen ovat osa puutarhanhoitoa. Ruuan kasvattaminen itse edustaa kestäväää elämäntapaa ja puutarhanhoidossa on mahdollista hyödyntää kierrätysmateriaaleja sekä tehdä kestäviä valintoja, kuten esimerkiksi kasteluveden kerääminen sadevedestä. (Bailey ym. 2018, 98; Kaartinen 2021.)

Yhteisöjen ja paikallisuuden teema ilmenee yhteisöpuutarhassa siten, että puutarha on käytännön esimerkki toiminnasta, jolla pyritään vaikuttamaan omaan asuinalueeseen ja tekemään siitä viihtyisämpi tarjoten samalla mielekästä tekemistä. (Kaartinen 2021, 92.) Tieto ja käytäntö sosiaalityössä muodostuvat yhdessä paikallisten ihmisten kanssa toimiessa. Puutarha tarjoaa näin näkymän paikalliseen yhteisöön ja mahdollistaa kestävään hyvinvoinnin luomista. (Kaartinen 2021, 87–88.) Puutarha on paikka, jossa voi luoda luottamusta ja yhteistyötä (Bailey ym. 2018, 98) sekä tasa-arvoisia ja tasavertaisia suhteita (Kaartinen 2021, 94; Bailey ym. 2018, 98). Bailey ym. (2018, 100) kirjoittavat, että

ekososiaalisen sosiaalityön ideat ja käytännöt syntyvät ”suunnittelemalla, järjestämällä, refleктоimalla ja toimimalla yhdessä”.

Poliittinen kytkös, maailman muuttamisen tavoite ilmenee yhteisöpuutarhassa Kaartisen (2021, 87) mukaan siten, että puutarha on paikka, jossa teoreettinen ajattelu ja käytännön toiminta yhdistyvät. Arjen teoilla ja paikallisella toiminnalla on suhde laajoihin poliittisiin ja rakenteellisiin prosesseihin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yhteisöpuutarhan perustaminen ja ylläpitäminen edellyttävät neuvottelemista päättäjien kanssa tila-asioista ja puutarhan ylläpitämiseen tarvittavista resursseista sekä tuottamaan päättäjille tietoa ekososiaalisesta ajattelusta.

”Ajattelen puutarhaprojektin kulttuuristen merkitysten tiivistyvän siihen, että olen valjastanut sosiaalityön tietotaitoni paikalliseen ja yhteisölliseen tekemiseen, jota läpileikkaa pyrkimys ekologiseen toimintaan ja jonka tavoitteena on yhteiskunnallinen muutos” (Kaartinen 2021, 95).

Muutoksella Kaartinen (2021) tarkoittaa siirtymää kohti kestävämpää elämäntapaa. Artikkelissa tätä kutsutaan ekohyvinvointivaltioksi. Baileyn & kumppaneiden (2018, 98) mukaan yhteisöpuutarha on paikka, joka vastustaa kulutukseen keskittyvää politiikkaa ja elämäntapaa. Tutkimus näkee yhteisöpuutarhat paikkoina, joissa ihmiset voivat ”toimia paikallisesti, ajatella globaalisti”. Näillä ”radikaaleilla” puutarhoilla nähdään olevan yhteys globaaliin päätöksentekoon. Tutkimus mainitsee kuitenkin, että kaikilla yhteisöpuutarhoilla ei ole suoraa sosiaalisen muutoksen aikaansaamisen agenda; osa keskittyy puhtaasti yhteisölliseen toimintaan ja sen tuloksista nauttimiseen.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimustehtävänä oli tutkia, mitä ekososiaalisella sosiaalityöllä tarkoitetaan ja mitä ilmiöitä siihen liitetään tieteellisessä keskustelussa Suomessa ja kansainvälisesti. Tutkimalla mitä ekososiaaliseen sosiaalityöhön liittyvät keskeiset ilmiöt ovat, sen toteuttamista käytännön sosiaalityössä voi olla mahdollista vahvistaa.

Tutkimuksen tulosten perusteella voidaan sanoa, että ekososiaalisen sosiaalityön keskustelulle läpileikkaavaa on ymmärrys ihmisestä osana ympäristöään, luontoa. Näin ollen myös ymmärrys ympäristön suojelun tärkeydestä yhdistää ekososiaalisen sosiaalityön tieteellistä keskustelua. Sosiaalityöllä nähdään keskeinen rooli yksilöiden ja yhteisöjen puolustajana ympäristöoikeudenmukaisuuden periaatteiden mukaisesti sekä poliittiseen päätöksentekoon vaikuttamisessa muutoksessa kohti kestävämpää yhteiskuntaa.

Ekososiaalisen sosiaalityön käytännöt nähdään vahvasti yhteisöistä nousevina ja yhteisön jäsenten kanssa toteutettuina paikallisina luontoon ja kulutuskeskeisestä kestävämpään elämäntapaan liittyvinä käytäntöinä. Hyöty näissä nähdään kaksisuuntaisena: ympäristö hyötyy sen suojelemisesta ja kestävämmistä elämänvalinnoista, ihminen hyötyy luonnon hyvinvointia lisäävistä vaikutuksista sekä yhteisönä toimimisen lisäämästä osallisuuden kokemuksesta.

Ekososiaalisen sosiaalityön tieteellistä keskustelua leimaa vaatimus siitä, että ekososiaalisen sosiaalityön tulee pyrkiä poliittiseen vaikuttamiseen ja siten edesauttamaan epäkohtien poistamista. Rakenteellisen sosiaalityön tarkoitus on kerätä tietoa sosiaalisista ongelmista paikallisella tasolla ja saattaa ne päätöksentekijöiden tietoisuuteen. Tällä on keskeinen merkitys ekososiaalisen sosiaalityön keskustelussa.

Edellä kuvatut ekososiaaliseen sosiaalityöhön liittyvät ilmiöt mukailevat Boetton (2017) transformatiivista ekososiaalisen sosiaalityön mallia yksilö-, yhteisö- ja järjestelmätasoisineen. Malli antaa esimerkkejä käytännön menetelmistä, joita toiminnan eri tasoilla on mahdollista käyttää.

Ekososiaalisesta sosiaalityöstä käytetään erityisesti kansainvälisesti toisinaan vaihtoehtoisia termejä, kuten vihreä sosiaalityö (green social work), ekologinen sosiaalityö (ecological social work) tai ympäristösosiaalityö (environmental social work). On sanottu, että eri suuntaukset ovat viimeisen vuosikymmenen tai kahden aikana lähentyneet ja sulautuneet toisiinsa (esim. Matthies & Närhi 2014, 88). Yksi aineistoartikkeli peräänkuulutti vihreää sosiaalityötä sen radikaaliuden ja poliittisuuden vuoksi (Muchacha & Mushunje 2019). Tutkimus kritisoi ympäristösosiaalityötä liiallisesta mukautumisesta ja sopeutumisesta unohtaen rakenteellisiin ongelmiin vaikuttamisen. Ympäristösosiaalityön suuntaus liitettiin Muchachan & Mushunjen tutkimuksessa siten ekososiaalisen sosiaalityön systeemiteoreettiseen suuntaukseen. (Närhi 2015, 323.) Kaikissa muissa artikkeleissa korostettiin rakenteellista sosiaalityötä yhtenä keskeisenä ekososiaalisen sosiaalityön ulottuvuutena. Tämä viittaisi siihen, että eri suuntaukset ovat sulautuneet ja sulautumassa toisiinsa.

Ekososiaalisen sosiaalityön perustana ovat ihmisoikeudet ja ympäristöoikeudenmukaisuus, mikä luo yhdistävän linkin paikallisen, yhteisöllisen ruohonjuuritason toiminnan ja globaalien, maailmanlaajuisten ilmastonmuutoksen vaikutusten välille. Ekososiaalisessa sosiaalityössä globaali ja paikallinen liittyvät toisiinsa siten, että globaalin kriisin, ilmastonmuutoksen, vaikutuksia pyritään ratkaisemaan paikallisilla, yhteisölähtöisillä tavoilla. Yhteisölähtöiset sosiaalityön käytännöt tarjoavat mahdollisuuden dialogiin asiakkaan kanssa, jossa episteemiset suhteet vuorottelevat. Toinen toiseltaan oppien myös muutos mahdollistuu. Eri maita vertailtaessa löytyy eroja, mutta myös yllättävää samankaltaisuutta on mahdollista löytää: Muchacha & Mushunje (2019) kritisoivat zimbabwelaista sosiaalityötä liiallisesta keskittymisestä yksilötyöhön ja yksilömenetelmiin. Usea suomalaistutkija on kritisoinut suomalaista sosiaalityötä samasta ilmiöstä (esim. Ranta-Tyrkkö 2021).

Emme voi ajatella, että ilmastonmuutoksen vaikutukset eivät koske Suomea ja suomalaisia. Meihin vaikuttavat ilmiöt, joilla on globaalit juuret, kuten pakolaisaallot, luontokato ja sään ääriolojen vaikutus viljelyyn. Hallituksen sosiaaliturvaan kohdistuvat leikkaukset, sähkön ja muiden lämmitysmuotojen raju hinnannousu yhdessä yleisen hintatason nousun kanssa vaikeuttavat ihmisten toimeentuloa. Globaalin ilmiön vuoksi lahtelainen yhteisöpuutarha ei saanut kasteluvettä kaupungilta, vaan joutui keräämään sadevettä. Paikallinen vesi-yhtiö oli solminut singaporelaisen sijoitusyhtiön kanssa sopimuksen pullottaa päivässä miljoona

litraa vettä, joka kuljetetaan Kiinaan (Kaartinen 2021, 94). Esimerkki osoittaa, miten maailman puhtaan veden puute vaikuttaa välillisesti myös Suomeen.

Tutkimuksen laajuus huomioiden tutkimukseen liittyy rajoituksia. Aineistona käytettyjen artikkelien määrä on pienehkö, joten tulokset ovat suuntaa antavia. Tutkimustehtävä oli melko laaja käsittäen ekososiaalisen sosiaalityön ilmiöt ilman tarkempaa rajausta, mutta koin sen perustelluksi koska halusin ymmärtää mitkä ovat keskeisiä ilmiöitä, joita ekososiaaliseen sosiaalityöhön tieteellisessä keskustelussa liitetään, ja miten voisin itse muuttaa työskentelyäni ekososiaaliseen suuntaan. Aihe on erittäin ajankohtainen ja ekososiaalista sosiaalityötä tulee tehdä Suomessa tunnetummaksi. Tällä hetkellä ekososiaalisen sosiaalityön opintoja on mahdollista opiskella yhdessä Suomen yliopistoista.

Yhdessä aineistoni australialaistutkimuksessa osallistettiin sosiaalityöntekijöitä lisäämään työskentelynsä elementtejä Boetton (2017) transformatiivisen ekososiaalisen sosiaalityön mallista. Jatkotutkimuksena ehdotan vastaavan kaltaista tutkimusta Suomessa, suomalaisten sosiaalityöntekijöiden parissa. Tutkimukseen olisi mielenkiintoista valita sosiaalityöntekijöitä eri palvelutehtävistä.

Usea artikkeli kannustaa kehittämään uusia kestäväää kehitystä ja yhteisöjen hyvinvointia edistäviä projekteja paikallisesti (esim. Matutini 2022, 73). Toisaalta tarvitaan myös tutkimusta siitä, mitä vaikutusta ekososiaalisten menetelmien käyttämisellä on (esim. Muchacha & Mushunje 2019). Tutkimuksen tulokset, samoin kuin taustoituksessa käytetyt lähteet peräänkuuluttavat lisää tutkimusta ekososiaalisen sosiaalityön vaikuttavuudesta ruohonjuuritasolla (Thysell & Björngren Cuadra 2023, 468).

Mathies & Närhi (2014, 10) ovat kirjoittaneet, että sosiaalityön suuntautuminen kestäväään kehitykseen ei tapahdu yksittäisillä keinoilla, vaan se koostuu ”syvällisestä uudelleen ajattelusta ja kriittisestä itsereflektiosta suhteessa talouskasvua tavoittelevaan valtavirtaan sekä ihmisen ja luonnon arvottamiseen vain taloudellisesta näkökulmasta”. Sitaatissa kiteytyy ekososiaalisen sosiaalityön moniulotteisuus ja -tasoisuus.

LÄHTEET

Boetto, Heather (2017) A Transformative Eco-Social Model: Challenging Modernist Assumptions in Social Work. *British Journal of Social Work* 2017(47), 48–67.

Fink, Arlene (2005) *Conducting Research Literature Reviews. From Paper on Internet.* Sage: Thousand Oaks.

Juhila, Kirsi. Koodaaminen. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>>. [Viitattu 17.02.2024.]

Juhila, Kirsi (2014) Teoksessa Kirsi Günther & Kirsi Hasanen (toim.) (2014) *Laadullinen tutkimus*. Moodleverkkokirja 1.10.2023.

Kallio, Tomi (2006) Laadullinen review-tutkimus metodina ja yhteiskuntatieteellisenä lähestymistapana. *Hallinnon tutkimus* 25(2), 18-28.

Matthies, Aila-Leena (2019) Kohti kestäväää taloutta – Ekososiaalinen näkökulma taloussosiaalityöhön. Teoksessa Minna Zechner, Sirpa Karjalainen & Katri Viitasalo (toim.) *Avauksia taloussosiaalityöstä*. Kokkola: Jyväskylän yliopisto, 33–40.

Matthies, Aila-Leena & Närhi, Kati (2014) Ekososiaalinen lähestymistapa rakenteellisen sosiaalityön viitekehyksenä. *Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja*, 87-116.

Närhi, Kati (2015) Ekososiaalinen viitekehys sosiaalityössä. *Janus* 23(3), 322-328.

Ranta-Tyrkkö, Satu (2021) Miten juurruttaa ekososiaalista viitekehystä sosiaalityön koulutuksessa ja käytännöissä. *Tutkiva sosiaalityö* 2021, 73-83.

SHL, Sosiaalihuoltolaki 1301/2014

Sosiaali- ja terveysministeriö (2024) *Rakenteellinen sosiaalityö*.

<https://stm.fi/rakenteellinen-sosiaalityo>. Viitattu 30.1.2024.

Stamm, Ingo & Ranta-Tyrkkö, Satu & Matthies, Aila-Leena & Närhi, Kati (2023) The ecosocial paradigm in social work: Striving for planetary wellbeing. Teoksessa Merja Elo, Jonne Hytönen, Sanna Karkulehto, Teea Kortetmäki, Janne S. Kotiaho, Mikael Puurtinen & Miikka Salo (toim.) *Interdisciplinary Perspectives on Planetary Well-Being*. London: Routledge, 177-188.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2018) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012) *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa*.

https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf. Viitattu 14.2.2024.

Thysell, Maria & Björngren Cuadra, Carin (2023) Imagining the ecosocial within social work. *International Journal of Social Welfare* 32(4), 455–472.

Vuori, Jaana. Laadullinen sisällönanalyysi. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>>. [Viitattu 17.02.2024.]

LIITE 1

Aineistoartikkelit

1. Bailey, Susan & Hendrick, Antonia & Palmer, Marilyn (2018) Eco-social Work in Action: A Place for Community Gardens. *Australian Social Work* 71(1), 98-110.
2. Boetto, Heather & Bowles, Wendy & Närhi, Kati & Powers, Meredith (2020) Raising awareness of transformative ecosocial work; Participatory action research with Australian practitioners. *International Journal of Social Welfare* 29(4), 300–309.
3. Houston, Stan & Gray, Mel (2016) Falling in love outwards: Eco-social work and the sensuous event. *Journal of Social Work* 16(4), 412-428.
4. Kaartinen, Miina (2021) Mitä on tekeillä pienessä puutarhassa?: Kokemuksia ruohonjuuritason sosiaalityöstä. *Alue ja ympäristö* 50(2), 86-100.
5. Kang, Joonmo & Fabbre, Vanessa & Ekenga, Christine (2019) “Let’s talk about the real issue”: Localized perceptions of environment and implications for ecosocial work practice. *Journal of Community Practice* 27(3/4), 317–333.
6. Matutini, Elisa (2022) Promoting the Wellbeing of People Living in Poverty (and Social Workers) through Environmental Social Work Reflections Based on an Italian Case Study. *Revista de Asistentia Sociala* 2022(2), 61–75.
7. Muchacha, Munyaradzi & Mushunje, Mildred (2019) The gender dynamics of climate change on rural women’s agro-based livelihoods and food security in rural Zimbabwe: implications for green social work. *Critical and Radical Social Work* 7(1), 59–72.
8. Papadopoulou, Dimitra & Teloni, Dimitra-Dora (2023) Climate change, disasters and social work practice in Greece. *Critical and Radical Social Work* 11(2), 168–182.
9. Rambaree, Komalsingh & Sjöberg, Stefan & Turunen, Päivi (2019) Ecosocial change and community resilience: The case of “Bönan” in glocal transition. *Journal of Community Practice* 27(3/4), 231–248.
- 10 Ranta-Tyrkkö, Satu & Närhi, Kati (2021) Striving to strengthen the ecosocial framework in social work in Finland. *Community Development Journal* 56(4), 608–625.